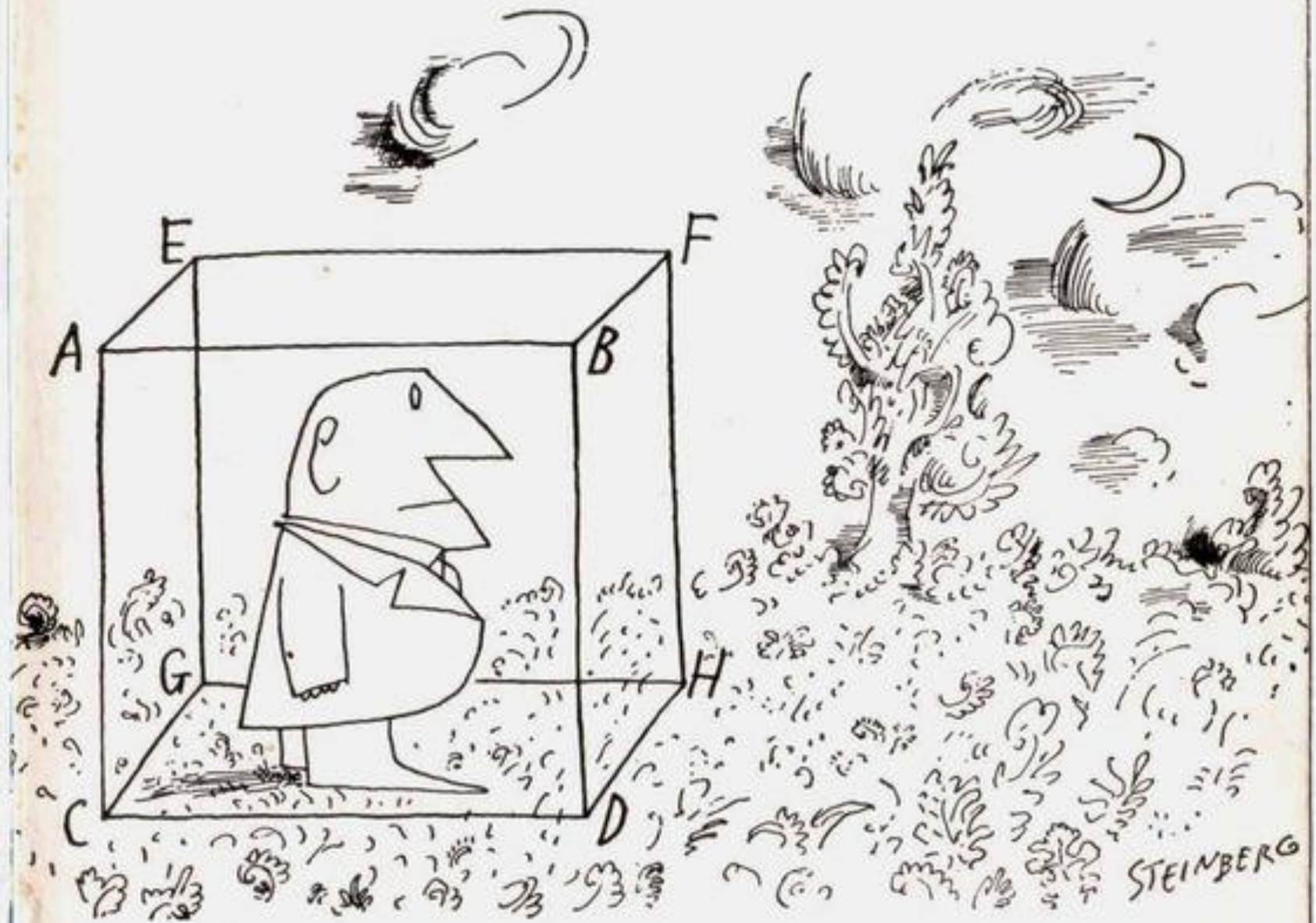

Forum for stedsutvikling

Røst 15. juni 2016

Perspektiver på byutvikling og kulturarv som ressurs

Ingun Bruskeland Amundsen,
Fagdirektør, arkitekt MNAL PhD
Samfunnsavdelingen, Riksantikvaren

OPPLEVELSE
Bruk
Kunnskap

Bevaring og utvikling

- Før ca. 1975 - *vern eller utvikling*
- I kjølvannet av arkitekturvernåret i 1975 vokste det frem et behov for å ta tak i både *vern og utvikling* (side om side)
- Fra 1990-tallet ble det stadig mer aktuelt å arbeide med integrerte løsninger som *vern gjennom utvikling* (kulturarven som ressurs)
- I dag en voksende erkjennelse av *utvikling gjennom vern* (kulturarv som ressurs og motor i utviklingen)

“Emphasising the value and potential of cultural heritage wisely used as a resource for sustainable development and quality of life in a constantly evolving society.”

Value of cultural heritage for society,
Faro convention, ratified 2011, Council of Europe
<http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/QueVoulezVous.asp?NT=199&CM=8&CL=ENG>

Et eller annet sted...

Eksempel: Turistenes møte med Kirkenes når de går av hurtigruta.

Foto: Anne Cecilie Sølvberg-Louison

Sted viktigere enn lønn

■ Dette er viktigst for lederne

Nordmenn som søker lederjobber, velger jobb etter sted, ikke lønn.

KRISTIN JONASSEN NORDBY

Stedet hvor arbeidsplassen befinner seg og ansvarsnivå er det viktigste for folk som søker lederjobber. 81 prosent rangerer arbeidssted som svært viktig eller viktig når de søker jobb. 76 prosent trekker frem ansvarsnivå. Det kommer frem i en undersøkelse blant jobbsøkere på Finn.no.

67 prosent av lederkandidatene mener lønn er viktig, og kun 34 prosent mener bransje er viktig når de søker jobb.

Typisk norsk. Guri Larsen, direktør i Adecco Select, jobber med rekruttering av ledere, og mener det er typisk norsk å være stedbundet.

- Nordmenn er lite mobile når det gjelder å jobbe utenlands, langt mindre enn i andre land. Vi er tradisjonsbundne og kanskje litt trauste. Det er en del av den norske kulturen. I tillegg er vi flinke til å prioritere familie og venner ved siden av jobb, sier hun.

Larsen mener at grunnen til at mange nordmenn ikke vil flytte på seg skyldes at arbeidsledigheten er lav. - Det er mindre konkurranse om jobbene, og vi kan tillate oss å være mer kresne, sier Larsen.

Dette er viktig

Prosent av lederne som rangerer disse kriteriene som «viktig» eller «svært viktig» når de søker lederstillinger:

Sted: 81 prosent

Ansvarsnivå: 76 prosent

Lønn: 67 prosent

Firma: 58 prosent

Bransje: 34 prosent

Størrelse på firma: 29 prosent

Antall reisedager: 26 prosent

Stillingstittel: 21 prosent

Antall medarbeidere du er leder for: 14 prosent

Kilde: Finn.no

Aftenposten fakta

Sjekk våre guider

På ap.no/job/guide finner du flere tips og råd om hvordan klatre på karrièrestigen, hvordan du vinner jobbintervjuet og hvordan du skal håndtere konflikter på jobb

Aftenposten.no

Thorleif Solstad

sagt til Aftenposten at nordmenn trives der de er.

- Få nordmenn ønsker å flytte på seg geografisk, sier han.

Karrièreeksperten mener jobbmarkedet i Norge kan bli for statisk.

- Det er en fordel med stabilitet, men hvis det går over en grense, er det ikke bra. Det fører til at bransjer ikke får utvekslet verdifull kompetanse fordi folk ikke tør å flytte på seg. Dette hindrer fornyelse, sier han

Hjemmekjære. - Det er litt overraskende, og tyder på at nordmenn har sterke bånd til stedet hvor de bor. Mange ledere er etablert med familie, noe som gjør det mindre aktuelt å flytte på seg, sier Eirik Bache-Wiig, administrerende direktør i Finn jobb.

Han mener det tyder på at lederkandidatene allerede har et lønnsnivå de er fornøyd med.

Av de spurte har 24 prosent topplederstillinger i dag, mens 40 prosent er mellomledere. Hovedandelen jobber innen IT og varehandel.

Videre er 40 prosent på jakt etter topplederstillinger, mens 41 prosent ønsker å skifte stilting i løpet det neste halvåret.

Signaler om fremtidig byutvikling

«Miljøvennlig by- og tettstedsutvikling forutsetter at ny utbygging i hovedsak skjer gjennom fortetting, transformasjon og mer effektiv bruk av arealer innenfor byggesonen».

Regjeringen.no

Frem mot 2030 kan de største byområdene få en vekst på opp mot 30 %

Utfordringer ved kraftig byvekst:

- Rask utvikling - komplekse saker
- Utbyggerstyrt - begrenset fokus
- Prosjekter som tar fra byen uten å gi noe igjen
- Manglende helhetssyn
- Demokratisk underskudd

Det er forskjell på byutvikling og eiendomsutvikling

Boliger og liv i byen - arkitektur?

Hva ønsker vi? Hva er målene?

Byer med:

- tidsdybde
- fortid - nåtid - framtid
- tilhørighet
- særpreg
- god folkehelse
- gode møteplasser
- bærekraft

God bruk, gjenbruk og egenskaper som rører ved noe i oss...

- Kunnskap
- Vitebegjær
- Historie
- Forståelse
- Gjenkjennelse
- Overraskelse
- Nysgjerrighet
- Fantasi

Strategi for kulturarv i byer

Visjon

Våre historiske byer er bevart for framtiden med sin egenart og variasjon.

De homogene bysentra skal være bevart med kvalitet slik at:

- opplevelsesverdiene ikke er forringet
- at de er attraktive bymiljøer
- den eldre bebyggelsen er i bruk

Hovedstrategier:

- Kulturarven skal forvaltes i lys av sin samfunnsmessige verdi og betydning (miljømessig, kulturelt, økonomisk og sosialt)
- Vern gjennom bruk - bevaring og utvikling av kulturarven skal være deler av bærekraftig byutvikling
- Kulturminner og kulturmiljøer skal tas i bruk som ressurs i utviklingen av attraktive og klimavennlige byer

Strategiens anbefalinger

- ✓ Tidlig, tydelig og løsningsorientert forvaltning
- ✓ Dialog, prosess og medvirkning
- ✓ Forutsigbarhet, prioritering, avklare verdi og kvaliteter
- ✓ Kunnskap, analyser og kartlegging
- ✓ Virkemidler: Plan- og bygningsloven, NB-registeret og kulturhistorisk stedsanalyse DIVE
- ✓ Ulike former for bevaring

Strategi for de historiske sørlandsbyene i Vest-Agder

Illustrasjon av Tanja Røskar

Kulturarv som konkurransefortrinn

Foto: Røros

Perspektiver på verdiskaping

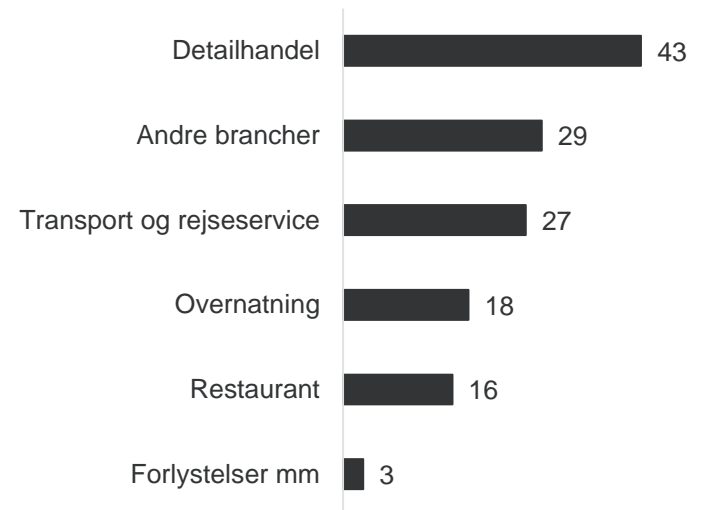
- (1) **Verdens nedslagsfelt:** Privat- og eller samfunnsøkonomisk gevinst.
- (2) **Ringvirkninger:** Kvalitative, som identitetsskaping, merkevarebygging, historisk verdi, informasjonsverdi, kunnskapsverdi, opplevelsesverdi, med videre, eller kvantitative, som inntjeningsevne, gjenbruk eller ny bruk.
- (3) **Tidsperspektivet:** Kort eller lang tidshorison for økonomisk bærekraft til prosjektet.

NIBR-rapportene 2015:23 og 2016:7 ved Arne Holm

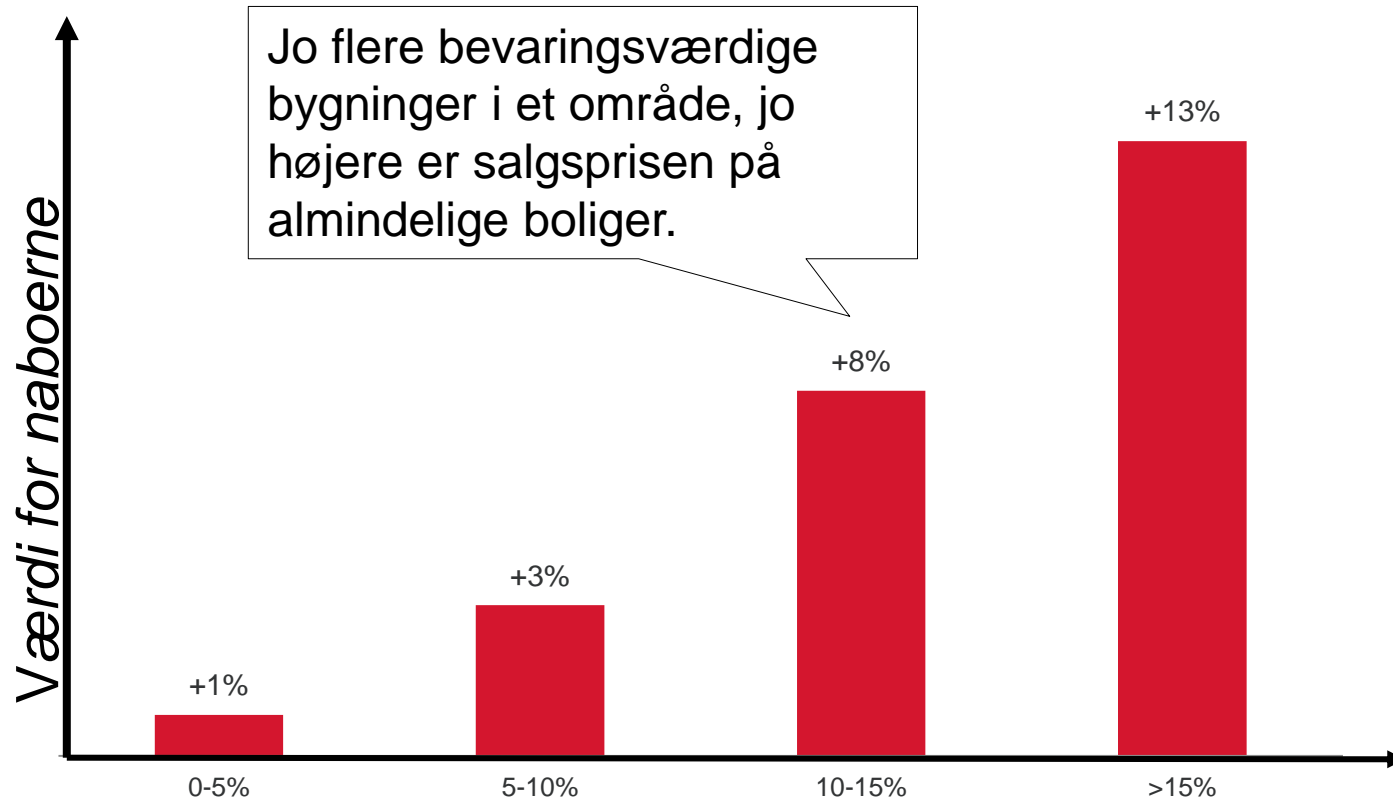
I Ribe tiltrækker bygningsarv turister og skaber lokal vækst

- 2/3 af overnatninger i Ribe skyldes bygningsarv.
- Ribes årlige turismerelaterede omsætning grundet bygningsarven er 92 mio. kr.
- Bygningsarven skaber grobund for 136 arbejdspladser lokalt.
- Bygningsarven giver 14 mio. kr. i kommunal indtægt.

Kulturmiljøer er attraktive at bo i – og det smitter af på boligpriserne

Andel af bygningerne i et område, der har høj bevaringsværdi

Offentlig rom. Det er nødvendig med et løft for å sette gater og plasser i våre byer i stand til å fylle rollen som helt sentrale arenaer for utviklingen av det norske samfunn og demokrati.

Våre nasjonale gater og plasser

Kronikk

Jørn Holme
riksantikvar

Terje Moe Gustavsen
veidirektør

Gater og plasser har til alle tider formet norske byer og gitt dem identitet. Folk kjenner seg igjen i sin lokale gate, de møtes på fortauet og på torget, til hverdag og fest. Har vi forstått de offentlige rommenes betydning for byutviklingen og for det livet som leves i byer og tettsteder? Hvordan kan vi planlegge bedre byer for fremtiden, der en slik kunnskap legges til grunn?

+ Byen som knutepunkt

Byer har vært anlagt og har utviklet seg i knutepunkter der veier møtes, elver krysses eller en havn knytter land og utland sammen, der dalen møter flatlandet, der en festning gir beskyttelse. Veien inn til byen omdannes til gate der husfasadene ligger tettere, der aktivitet og samhandling blir mer intens. Gatene krysser andre gater, former plasser, gir rom for maktenes breminger og for det allmenne, til han

ne og plassene som sosiale arenaer står foran en oppblomstring. Biltrafikken dempes eller fjernes for at folk igjen skal kunne ferdes fritt ute, skal kunne møtes, snakke sammen uten å overdøves, sitte ned på benker eller utekafeer, eller bare være til stede, alene eller sammen med andre. Det er kanskje ikke overraskende at dette er en utvikling vi nå også ser i norske byer. Folk har kanskje mer tid utenom arbeid og hjem, vi reiser i andre land og opplever gleden ved det sosiale og kulturelle livet ute i det offentlige rommet.

Offentlige rom

Det er ikke bare i hverdagene, i sommerdagene og de tidlige høstkveldene at vi ser gaterommenes betydning. Kommunelvalget utspilles fra stands og folkemøter på torgene. 17. mai-togene markerer hovedgater og byens akser. Demonstrasjoner og markeringer foregår i det offentlige rommet, ikke bare når regimer utfordres i verdensmetropolene men også, på fredeligste vis, i vårt eget land. Vi så nylig, etter terrorangrepet 22. juli, hvorledes folk samlet seg på gater og torg i norske byer, impulsivt omdannet med blomster og lys til samfunnets viktigste arenaer for samvær, seremoni og markering av medfølelse og fellesskap.

Den amerikanske sosiologen Richard Sennett har definert byen som «det stedet der du møter deg fremmede». Det er ute i

17. mai-togene markerer

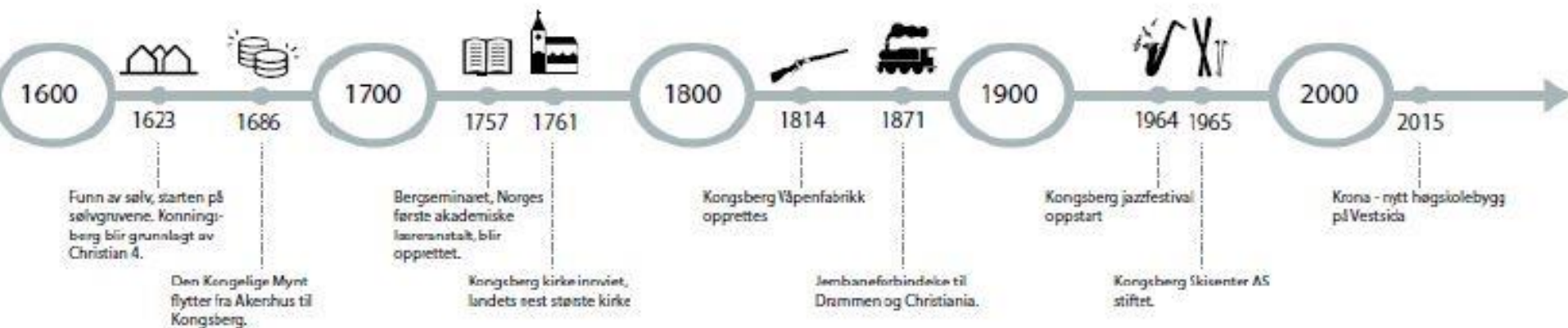

Foto: Numedalsruta

#kongsbergimitt hjerte

Navn på foredragsholder

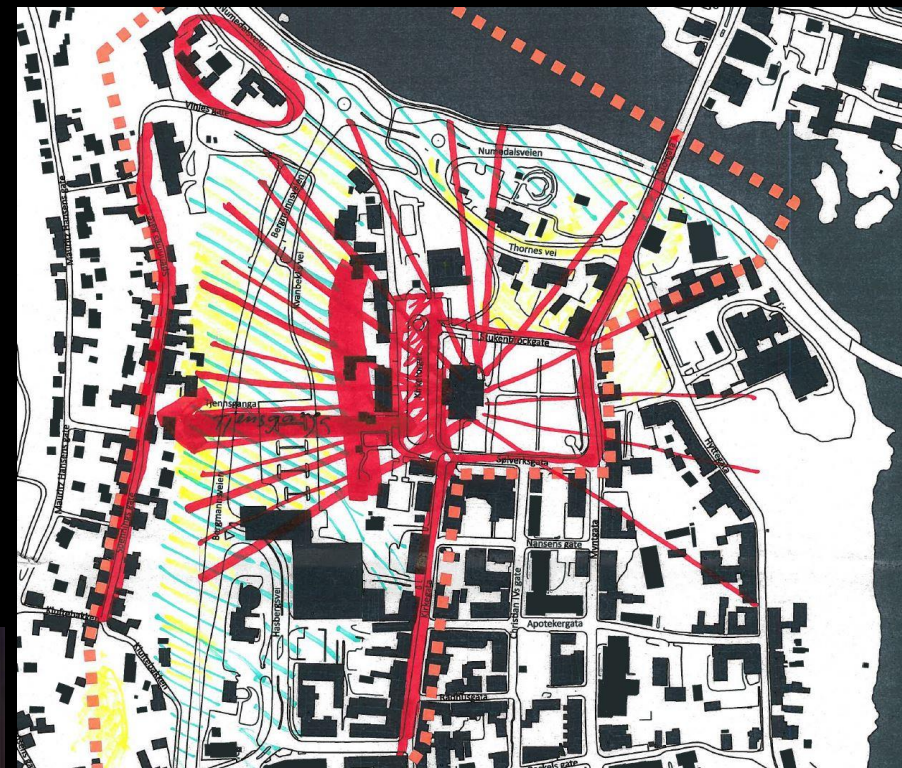
Nye behov - nye muligheter

Våre gater og plasser:

DIVE- analyse av
Vestsida og Hasberg-tjerndalen

Mulig nytt prosjekt for utvikling av
Kirkegata

Skisse fra gruppearbeidet omkring
mulighetsrommet for
Hasbergtjerndalen

En av konklusjonene:
Opplevelsen av kirkens
monumentalitet bør ikke svekkes med
høye bygg

Bryggen i Tønsberg - eksempel på vellykket verdiskaping på historisk grunn

”Bryggen var som hånd i hanske for å etablere bevertningssted. Miljøet fremsto som svært attraktivt. ”

Bryggen i Tønsberg

”Autentiske miljøer er alltid et fortrinn for etablering av bevertning og rekreasjon.”

”Det kunne ikke blitt bedre. ”

Kilde: NIBR-rapport 2015:23 ved Arne Holm

Vi vil bo i gode
LEVENDE
historiske byer